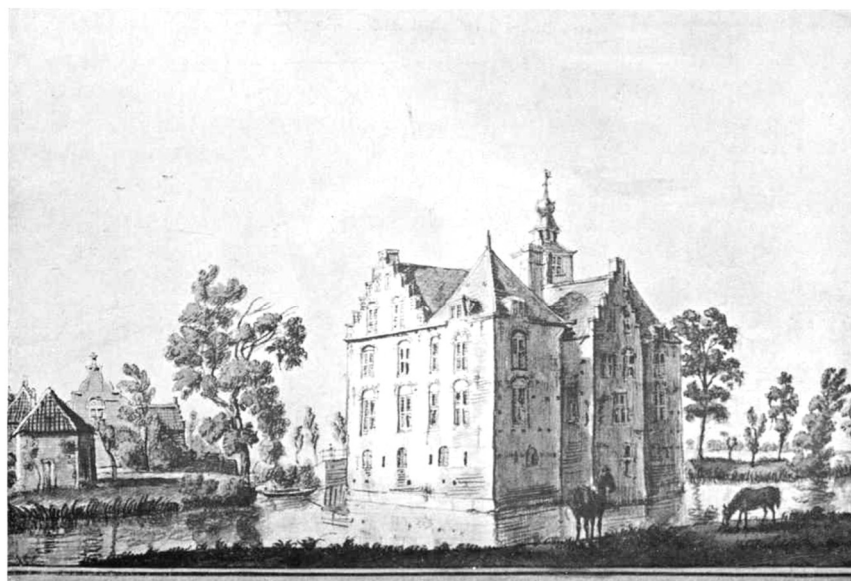

Bulckesteyn

Door Mr. J. Belonje

HET HUIS BULCKENSTEYN TE DEIL IN 1750, DOOR JAN DE BEYER.

Drie dingen zijn er te Deil, die op den huidigen dag nog doen denken aan het voormalige kasteel Bulckesteyn. Dat is in de eerste plaats het treurige restant van een poortgebouw, voorts een van het poortgebouw afkomstige wapenstein en tenslotte de herinnering aan den Ridder...

Om met dit laatste te beginnen: elk klein kind kan u te Deil vertellen hoe deze Ridder — wie hij was wordt natuurlijk in het midden gelaten — 's nachts op Bulckesteyn komt spoken: na tien verschijnt hij! 1)

Het droevige restant van het poortgebouw bepaalt zich tot twee kolommen, overblijfselen van den doorgang in den vroegeren voormuur. Die kolommen bestaan uit baksteen, waardoor een enkele laag zandsteen: uit de bouwwijze valt op te maken, dat het poortgebouw zelf in de eerste helft der 17e eeuw ontstaan moet zijn. Voor eenige jaren was hier tenminste de doorgang van de poort nog aanwezig, bekroond door den bovengemelden wapenstein. Tengevolge van ouderdom is de boog echter bezweken en het wapen verhuisde naar elders. Het wordt thans gelukkig nog bewaard ten huize van den Heer H. C. Verstegen te Deil.

De naam van dit kasteel is duidelijk. Vrij zeker zal deze ontleend zijn aan het middelnederlandsche woord voor weiland, n.l. bul-lack, bullick of kortweg „bulk” 2). Dat dan „Bulckesteyn” het op de weiden gelegen steenen huis geweest moet zijn, ligt dus wel voor de hand.

Hoe oud het huis Bulckesteyn geweest kan zijn, valt moeilijker

1) Ter plaatse werd mij dit verzekerd, nog in dit jaar. Vgl.: Dr. B. H. van 't Hooft: „Doctor Faust en Gelderland”, Bijdr. en Meded. Gelre XXXIII, 1930, bl. 1 sqq.

2) Onder de laatste benaming komt in het nabijgelegen Tricht, gemeente Buurmalsen een buurtje voor. Persoonlijk ben ik daar eigenaar van een stuk grond, hetwelk ook als „De Bulk” bekend staat (kadaster gem. Buurmalsen sectie E. nos. 92 en 1213). Vgl. ook Verdam: Middelned. Woordenboek in voce.

te bepalen. Reeds in de vroege Middeleeuwen komt het geslacht van zijn latere bezitters, de heeren van Tuyll, in Deil voor 1), maar of zijn leden inderdaad ook hier gezeteld hebben in dien tijd, lijkt mij twijfelachtig.

Eerst in het begin der 15de eeuw — echter alléén in de genealogieën! — wordt een Willem van Tuyll tot Bulckesteyn vermeld, die in 1412 overleden heet en die gehuwd moet zijn geweest met een zekere Hendrika van Egmond, van wie wij niets verder weten. Ofschoon van Willem ook nog de afstamming wordt opgegeven is deze afstamming, noch helaas het bovengemelde echtpaar zelf, door oorkonden bewijsbaar...

Als volgende bezitter van Bulckesteyn — en eerst dan krijgen wij vasten voet — verschijnt hun eenige zoon, insgelijks Willem geheeten, die in 1459 gehuwd is met Otte de Cocq van Haeften Gijsbertsdr. ex matre Ermgard van Cuyck van Meeteren 2), van welk echtpaar de eenige zoon is geweest Gijsbert van Tuyll van Bulckesteyn († 1504), de echtgenoot van Mechtild van Matenes tot Matenes en Reviere 3).

Laatstgenoemde heer Gijsbert is als bezitter van Bulckesteyn opgevolgd door zijn zoon Willem, van wien wij eerstens weten, dat hij gehuwd is geweest met Maria de Groeff van Erckelens, de dochter van Hendrik, erfvoogd van Erckelens, drost van Hattem en landrentmeester van 1518—1524, bij diens vrouw Geertruid van Diest, in de tweede plaats, dat hij uit dit huwelijk vier kinderen heeft gehad en ten slotte, dat hij lid en ook gedeputeerde is geweest van wege de Ridderschap van Nymegen. Na zijn dood is Bulckesteyn vererfd op zijn oudsten zoon, wederom Willem genaamd, van wien bekend is, dat hij evenals zijn vader in de Ridderschap verschreven was en wel over de periode 1592—1613. Twee jaren later heet hij gestorven. Aan de hand van den hierna te publiceeren leenbrief, waaruit zijn beleening met Bulckesteyn op 19 November 1593 blijkt (zijn vader was dus voordien reeds overleden) kunnen wij voorts nog aannemen, dat hij ten tijde van zijn dood omstreeks 72 jaar moet hebben geteld. Ware hij aldus in of omstreeks 1543 geboren, dan moet de vermelding van een overlijden op 27 Januari 1540 van een Wilhelm van Tuyll, heer van Bulckesteyn — deze

1) Jaarboek v. d. Ned. Adel, VI, 1894, bl. 268 sqq. Tegenwoordige Staat d. Vereen. Nederlanden III, Gelderland, A'dam 1741, bl. 289, 290. Cartularium v. Marienweerd, oork. 94 (van 1281).

2) En nog leefde 15 Oct. 1481, zie Rp. v. Nymegen, bl. 482. Zij hertr. Dirk van Hemert. Vergelijk voorts over deze Van Tuyll's de Reg. o. d. Leenactenboeken Gelre, Kwartier v. Nymegen.

3) Dochter v. Adriaan en van Maria v. Duivenvoorde, vgl. Rp. v. Nymegen, bl. 39.

toch kan tengevolge van de toevoeging „heer van Bulckesteyn” niemand anders zijn geweest dan Willem's vader —, blijkens diens grafzerk in de kerk van Deil begraven, ongetwijfeld onjuist zijn 1).

Wie de opvolgende bezitters van Bulckesteyn geweest zijn, laat zich gemakkelijk verder nagaan.

Na den dood van zijn vader wordt alweer een nieuwe Willem van Tuyll beleend, nl. de oudste zoon uit het tweede huwelijk van den laatstgenoemden heer Willem met Barbara van Duivenvoorde-Obdam 2). Hij is 25 Juli 1654 ongehuwd gestorven en in zijn goederen werd hij, na nog lid van de Ridderschap te zijn geweest evenals zijn voorzaten en tevens schepen in de bank van Deil, opgevolgd door zijn broeder Hendrik, den kolonel en commandant van 's-Hertogenbosch, welke laatstgenoemde beleend werd met Bulckesteyn op 14 December 1666. Kortom tijd heeft deze officier evenwel slechts het genot gehad, want hij stierf reeds op 31 Augustus 1670 en wij zien dan uit de Geldersche leenregisters 3), dat zijn zoon Willem van Tuyll met Bulckesteyn beleend wordt op 27 October 1671.

Nog geen drie jaren later vermelden de registers tengevolge van den dood van dezen Willem van Tuyll alweer nieuwe beleeningen en wel ten behoeve van zijn weduwe Jacoba van Reigersbergh (als erfgename van haar kind bij Willem van Tuyll vnd.), zoomede van het kind van zijn zuster Elisabeth van Tuyll tot Bulckesteyn bij den kolonel Maximiliaan Rosencrans, genaamd Holger Hendrik.

Tenslotte is Bulckesteyn toch weer in één hand teruggekomen en wel van de voormelde Jacoba van Reigersbergh van Couwerve en Crabbendycke alléén. Deze is later hertrouwd met haar neef Cornelis van Gheel van Spanbroek, waarna van de kinderen uit dit tweede huwelijk een paar dochters, Jacoba Wilhelmina en Johanna Jacoba van Gheel van Spanbroek achtereenvolgens nog beleend zijn. Deze zullen geweest zijn de door Van der Aa genoemde twee bejaarde jonkvrouwen uit het geslacht Van Tuyll, die het kasteel Bulckesteyn in 1744 nog bewoonden 4).

Door verkoop van den erfgenaam van Johanna Jacoba van Gheel van Spanbroek, haar neef Jacob Reigersbergh, heer van Crabbendycke, kwam het goed aan den schout van Deil, Gerrit van Everdingen, die het, na een bezit van omstreeks 25 jaren overdroeg aan

1) Vgl. „Geldersche Volksalmanak”, jaargangen 1841, 1851, en 1852.

2) Rp. v. Nymegen t. a. p. bl. 134; S. v. Leeuwen: „Batavia Illustrata”, 's-Gravenhage 1685, bl. 1157.

3) Register op d. Leenactenboeken. Het Kwart. v. Nijmegen, Arnhem 1924, bl. 573. Zie voorts Bijdr. en Meded. Gelre XL, 1937, bl. 100.

4) Aardrijkskundig Woordenboek der Nederlanden II, Gorinchem 1840, bl. 818.

het geslacht Verzijl, ten name waarvan daarna de beleeningen volgen. Het kasteel zelf heeft het einde van het feodale tijdperk evenwel niet mogen beleven omdat Cornelis Verzijl het in 1788 voor sloop heeft verkocht.

Langer bleven poort en portiershuisje in stand, de poort boven den ingang versierd met het wapen van de Van Tuyll's, de drie roode brakkekoppen en halzen, 2 en 1, op een zilveren veld, onder een helm. De sluitsteen van den poortboog onder dit wapen droeg het jaartal 1620 1), waaruit dus voortvloeit, dat Willem van Tuyll, de zoon van Willem en van Barbara van Duivenvoorde, dit poortgebouw moet hebben gesticht. Uit het bescheiden restant van den voorgevel, dat thans nog overeind staat, uit de gevolgde bouwtechniek en de toegepaste muurankers laat zich deze dateering slechts bevestigen. Ofschoon het een zeer bescheiden prentje is, dat de „Geldersche Volksalmanak” 2) ons laat zien, toch bewijzen de gegevens, welke thans nog over zijn, ten duidelijkste, dat Bulckesteyn's poort inderdaad zóó geweest moest zijn als het prentje geeft: omstreeks een eeuw geleden had de poort het daar weergegeven uiterlijk.

Van het kasteel zelf is geen spoor meer over. Het terrein, waar het eens stond, is thans een hooggelegen bouwland. Toen Van der Aa schreef — dus óók een eeuw geleden — was ter plaatse een boomgaard aangelegd: de grachten zijn dus bepaald reeds vroeg gedempt en de verwoesting van 1788 zal daarom wel zeer grondig geweest zijn.

Hoe het kasteel in uiterlijk voorkomen was, is ons overgeleverd door een tweetal fraaie oude prenten. Eén daarvan, berustende in de collectie Storm Buysing, is afgebeeld door Jhr. Mr. A. H. Martens van Sevenhoven in dit jaarboek bij diens artikel over de bewoners van de adellijke huizen in de omgeving van Beesd omstreeks 1640, waarin ook de toenmalige bezitters van Bulckesteyn ten tooneele worden gevoerd 3). Deze tekening, in 1750 door den bekenden Jan de Beyer vervaardigd, laat ons het slot zien ongeveer uit den N.O. hoek. Op den achtergrond, links, is nog een gedeelte van de toegangsbrug waar te nemen, terwijl nog meer naar links de voorburch zichtbaar is, met uiterst links wellicht nog een glimp van het poortgebouw. Zij is hiernevens nogmaals afgedrukt.

Naast deze afbeelding bestaat nog een tweede exemplaar, dat be-

1) Voorl. lijst der Ned. Monumenten v. Geschiedenis en Kunst, IV, Gelderland, Utr. 1917, bl. 50.

2) Deel VII, 1841, tgr. bl. 161.

3) „Een adellijk gezelschap te Beesd in 1640”, Bijdr. en Meded. Gelre XL, 1937, bld. 93—110.

waard wordt in 's Rijks Prentenkabinet te Amsterdam en door niemand minder dan Cornelis Pronck is vervaardigd, die Bulckesteyn in 1728 blijkens een notitie in den hoek van zijn teekening 1), heeft bezocht. Daarbij is het huis gezien uit het Oosten en zóó, dat van den Noord-gevel zeer weinig, daarentegen van de toegangsbrug over de gracht meer zichtbaar wordt.

Uit de gezamenlijke voorhanden teekeningen valt af te leiden, dat Bulckesteyn een eenvoudig, maar fraai gebouw moet zijn geweest met twee verdiepingen boven een kelderruimte en een zolderverdieping. Een aardig renaissance-torentje en minstens drie, waarschijnlijk vier, trapgevels gaven het geheel een zekere levendigheid, waartoe stellig zal zijn bijgedragen door de ruime, door togen, afwisselend gemetseld in natuur- en baksteen, bekroonde en als het ware in nissen geplaatste ruime kruisramen, alsmede door op gelijke afstanden geplaatste sierlijke muurankers.

Wat bouworde betreft lijkt Bulckesteyn zodoende iets jonger dan het kleinere, maar zeker niet minder elegante kasteeltje van Enspijk, dat dicht in de nabijheid gelegen heeft. Alles wel beschouwd komt het mij voor, dat het jaartal 1620, hetwelk tot voor kort op de poort van Bulckesteyn vermeld stond, vrij zeker ook als dateering voor het gansche kasteel kan gelden. Wij zouden dan kunnen concluderen, dat jhr. Willem van Tuyll van Bulckesteyn als zoon van de rijke Barbara van Duivenvoorde, de man geweest is, die zijn vaderlijk erfgoed te Deil uit den grond vernieuwd heeft, het poortgebouw incluis.

In zijn boven aangehaald opstel (t.a.p. bl. 100) deelt de Heer Martens van Sevenhoven mede, dat ten tijde van den laatstgenoemden jonker van Tuyll, Bulckesteyn nog geen Geldersch leen was. De Geldersche leenactenboeken bevestigen dit feit in negatieve zin, omdat als eerste verlei daarin dat van het jaar 1666 geregistreerd wordt. De vraag rijst derhalve, tot welk leenverband Bulckesteyn voor dien tijd dan wel behoord mag hebben, waarop de registers echter geen rechtstreeksch antwoord geven.

Uit het medegedeelde denombrement zien wij slechts, dat het goed behoorde tot de Leenkamer van den Graaf van Hohenlohe, bij weigering of nalatigheid van welken leenheer de Staten van Gelre tot beleening zouden zijn overgegaan.

1) De prent is geteekend: „C. Pronk del.”; onderaan is toegevoegd het jaartal 1732, hetwelk, gezien de dateering in de teekening zelf, wel onjuist zal zijn. Van de zeer goede teekening van het huis Enspijk van denzelfden kunstenaar, mede aldaar berustende, kan hetzelfde gezegd worden: ook deze draagt in de teekening het jaar 1728 en eronder: „1732”.

Philips, graaf van Hohenlohe-Langenburg, vrijheer van Langenburg, baron van Liesveld enz., geboren 17 Februari 1550, overleed te IJsselstein den 5den Maart 1606. Als luitenant-generaal en dapper ruiterverste maakte hij naam in de aanvangsjaren van den 80-jarigen oorlog en hij is tevens bekend als schoonzoon van Prins Willem van Oranje, met wiens oudste dochter Maria, gravin van Buren, hij sedert den 17den Februari 1597 gehuwd is geweest 1). De graaf van Hohenlohe, die na de komst van Leicester met dezen verwickelingen kreeg, heeft toen den krijgsdienst verlaten en na zijn huwelijk heeft hij zich vooral toegelegd op het besturen van de goederen zijner echtgenoot.

Oppervlakkig zou men dus geneigd zijn aan te nemen, dat de bovenstaande vermelding in het Geldersche Leenregister een aanwijzing vormde, dat Bulckesteyn voorheen deel heeft uitgemaakt van de Leenkamer van het Graafschap Buren, reden waarom melding gemaakt zou kunnen zijn van den graaf van Hohenlohe als leenheer (graaf van Buren).

De werkelijkheid is evenwel anders, want Bulckesteyn was een leen van... den Huize van Egmond!

In de Egmondsche leenregisters 2) trof ik een episode aan, welke voor de kennis van het leenrecht in het algemeen en meer speciaal voor Bulckesteyn's geschiedenis van belang te achten is. In de eerste plaats trof ik daarin de reeds vroeger aangehaalde acte, waarbij met „thuys genaempt Bulcke Steyn metten landen, boom-, gaert met zijnnen onderleenen ende gerechticheyt daertoe be-, hoorende met twee Brootcampen bouwlants, daerby ende omme „gelegen“, jhr. Willem van Tuyll d.d. 19 November 1593 door Sabina, prinses van Gavre, gravin van Egmond, vrouwe van Beierland enz., tot een onversterflijk erfleen (feudum promiscuum) verleid werd tegen voldoening, behalve van een heergewaad, bestaande uit een paar witte handschoenen, van de gebruikelijke hofrechten, die voor een z.g. klein leen gevorderd plachten te worden.

En in de tweede plaats geschiedde in deze Egmondsche leenregisters een boeking, die een typisch inzicht geeft in de mogelijkheid van overdracht van het recht van den leenheer op zijn leen (dominium directum) uit het één in een ander leenverband

1) Vgl. Nieuw Ned. Biografisch Woordenboek V, Leiden 1921, in voce.

2) Zie de bijlagen A en B. — Ontleend aan Alg. Rijksarchief, archief Leenkamer, respectievelijk nos. 271 en 273.

BULCKESTEYN IN 1938.

en die tevens duidelijk maakt, hoe men processueel te werk ging bij ontslag uit eenig leenverband.

De toedracht was in dit geval aldus. Zooals men weet, waren de Hollandsche bestanddeelen van den boedel van Lamoraal van Egmond, prins van Gavre en Steenhuizen, graaf van Egmond enz., die zich naar het buitenland begeven had, op verzoek van diens crediteuren door de Staten van Holland onder sequestratie gesteld. Nu behoorden tot de leenkamer van den Huize van Egmond, waaronder talrijke leenen ook buiten Holland ressorteerden, vanouds o.m. ook verscheidene leengoederen in het Utrechtsche, in het graafschap Culemborg en in de heerlijkheden Vianen en Hagestein. Prins Lamoraal had in zijn dienst als superintendent van zijn graafschap Egmond een zekeren jhr. Johan van Oostrum, die op hem een vordering bezat terzake van achterstallig tractement. Jhr. Van Oostrum, die zich deze vordering blijkbaar ontgaan zag, ontdekte nu een object, waaruit hij zich meende te kunnen bevredigen en wel in de mogelijkheid eener verkoop van het leenrecht aan de zijde van den leenheer op de bovengemelde goederen van Egmonds leenkamer, voorzover ze buiten Holland gelegen waren en alzoo niet onderworpen waren aan het „beslag”, hetwelk de sequestratie inhield. Immers, over dit recht bezat zijn heer en patroon nog de volledige beschikking.

Het ging er nu maar om een kooper te vinden, die niet de eerste de beste was. En dit mocht jhr. Van Oostrum toen gelukken in den persoon van graaf Philipp van Hohenlohe, die wel ooren naar den koop bleek te hebben maar aanstonds geen volle betaling in uitzicht stelde, eer hij zekerheid verkrijgen kon zoowel van de juridische mogelijkheid als van de feitelijke uitvoering van de handeling. En om aan deze wenschen tegemoet te komen, trok jhr. Van Oostrum op pad. Na voorloopig den koop gesloten te hebben met den graaf van Hohenlohe verkreeg hij aanvankelijk van graaf Lamoraal van Egmond de vereischte volmacht. Deze volmacht (d.d. 9 Juli 1604) luidde tweeledig. Eerst ontving de superintendent het recht om te onderhandelen met de verschillende vasallen van het graafschap Egmond, voorzover de leengoederen van deze onder de landen van Gelre, Utrecht, Culemborg en Vianen-Hagestein gelegen waren, om aan hen het dominium directum van den leenheer op deze landen te verkoopen, dus door afkoop de mogelijkheid te openen voor de vasallen hun goederen uit den leenband te ontslaan en tot allodiale goederen te maken. Gelukte dat niet, dan verkreeg hij subsidiair het recht om dit dominium directum

van de hand te doen bij voorkeur aan den graaf van Hohenlohe en, bij gebreke van succes bij dezen, aan een ander gequalificeerd persoon.

De onderhandelingen met den graaf van Hohenlohe slaagden, zooals gezegd, en Van Oostrum had zich in afwachting daarvan al tevoren beijverd om een verklaring te verwerven van de gecommiteerden uit de crediteuren van de Egmondsche goederen (in Holland gelegen), waaruit bleek, dat bij hen geen bezwaar tegen een mogelijke transactie in deze bestond. (De beschikking van de gecommiteerden is gedateerd 29 December 1602). Máár, daarmee was hij er nog niet. De graaf van Hohenlohe had weliswaar aan jhr. Van Oostrum in het bijzijn van zijn raadslieden, den Drost van Buren en „Monsieur Dimmer” drie honderd gulden in goud uitbetaald, maar hij had tevens een behoorlijken opdrachtsbrief van het nu overgedragen leenrecht gevorderd. Eerst als hieraan voldaan was, had de graaf van Hohenlohe nog een „zeer goede vereeringe” in uitzicht gesteld voor de vrouw van Van Oostrum...

Omdat deze opdracht verleend moest worden ten overstaan van den Stadhouder van leenen en leenmannen van het Graafschap Egmond, zag jhr. Van Oostrum zich wel genoodzaakt, wilde dit belangrijke surplus hem niet ontgaan, nog moeite te doen van belang. Ofschoon hij reeds een man van 60 jaren was en hij zijn zwaren dienst beu begon te worden, reisde hij ondanks het winterseizoen tot driemaal toe naar Alkmaar en naar Egmond om daar bij de Egmondsche Leenkamer deze aangelegenheid geregeld te krijgen. Hier verliep het echter minder vlot, want noch de Stadhouder, noch zijn broeder, de Griffier van de leenen, wilde van deze opdracht weten. Zij verklaarden slechts in hunne functiën dienst te doen in naam van de gewestelijke Staten, die hen trouwens ook hadden benoemd, een oorzaak, waarom zij evenmin bevelen van den graaf van Egmond of van diens gemachtigde hadden op te volgen. Eén mogelijkheid bleef voor den superintendent toen nog open: van de Staten van Holland kon hij verzoeken om aan de Egmondsche Leenkamer bevel te geven aan zijn verlangen te voldoen. En zoo geschiedde. Krachtens beschikking van Gecommitteerde Raden uit Den Haag van 18 Februari 1605 verkreeg de Stadhouder van de Egmondsche Grafelijkheidsleenkamer de gewenschte aanschrijving. Nu behoefde de opdracht ook niet lang meer op zich te laten wachten: reeds op den eersten van de volgende maand kon deze Stadhouder in tegenwoordigheid van twee leenmannen het zegel onder den lang verwachten opdrachtbrief hangen. Of de echtgenoot van

Jhr. Van Oostrum toen nog lang op haar „zeer goede vereeringe” heeft moeten wachten is een punt, dat de historie hier niet vermeldt!

Krachtens deze opdracht had de graaf van Hohenlohe nu het recht verkregen ten aanzien van de bovengemelde „uitheemsche” leenen van Egmond, en daaronder bevond zich dus ook het huis Bulckesteyn c.a. Duidelijk is nu derhalve ook geworden hoe de Geldersche leenregisters in casu als leenheer over Bulckesteyn den graaf van Hohenlohe konden aanwijzen en hoe door verloop van tijd zijn rechten als leenheer op de Staten van Gelderland konden overgaan.

Minder duidelijk blijft echter nog een ander punt. Ik heb hier op het oog de vraag, waaruit de band tusschen het Graafschap Egmond eenerzijds en het leengoed Bulckesteyn anderzijds dan wèl haar oorsprong mag hebben te danken? Ofschoon ik er de oudere Egmondsche leenregisters nog op heb nageslagen, had ik hier geen resultaat. Voorzoover deze registers bewaard zijn, komen daarin geen beleeningen met Bulckesteyn meer voor.

Hoewel uit den aard der zaak ter verklaring meerdere veronderstellingen op te werpen zijn, lijkt het mij zonder nader bewijs in dit verband niet ondienstig juist nogeens te wijzen op den eerstvoorkomenden heer uit het geslacht van Tuyll, dien wij (zij het dan ook minder officieel!) ontmoet hebben, den anno 1420 als overleden gemelden jhr. Willem. Deze zou zijn gehuwd met de al even duistere persoon van Hendrika van Egmond. Ofschoon wij in de bekende genealogieën van het illustere geslacht van de Egmonden aan deze Hendrika bezwaarlijk een plek kunnen inruimen, ware het toch niet onmogelijk of aan haar komt daar inderdaad nog een plaats toe — misschien het meer bescheiden plaatsje van een bastaardochter. En dan behoort het zeker niet tot de onbestaanbaarheden dat speciaal aan haar en haar erven een Egmondsch leengoed is toegedacht...

Volledigheidshalve zij hier, alvorens te eindigen, nog gewezen op het feit, dat Bulckesteyn zelf ook een leenkamer bezat. In het denombrement, zoowel in de Egmondsche- als ook in de latere Geldersche leenregisters, is immers bij herhaling sprake van „onderleenen”. Archief van deze leenkamer is evenwel niet bewaard gebleven ¹⁾.

Aldus aan het slot van mijn historie van dit huis gekomen, rest

1) Verslagen v. 's Rijks Oude Archieven XLIII, 1e stuk, 1920, bl. 25 sqq.

mij slechts de hoop uit te spreken, dat het nu wel heel armelijke overblijfsel van Bulckesteyn's poort bewaard zal mogen blijven. Met kleine moeite is de gevelsteen weer in het front te metselen. Op den zwaren stompen steen is de geboorte van den boog nog herkenbaar en een muuranker is nog aanwezig: het een en ander stelt in staat om nog te reconstrueeren en te laat zijn wij nog niet.

Laten wij nu nog hopen, dat tijdig hulp geboden wordt, dan is het voortbestaan van een zeer oude herinnering in een historisch land verzekerd!

BIJLAGE A.

Out L. jaeren cleyn leen.

Joncheer Willem van Tuyl woonende in de ampte van den Deyl in den landen van Gelder.

Wy Sabina, gebooren princessen van Gavren, gravinne van Egmont, vrouwe van Bayerlandt etc., doen conde alle luyden dient behoort, dat wy door den parsoonen ons rentmeester ende stadthouders van den leenen gehouden van onsen graeffschappe van Egmondth Anthonis Sonck Willemsz., behouden ons ende eenen ygelycken zijn gerechticheyt, verleyt ende verleent hebben, verlyen ende verleenen by deesen joncheer Willem van Tuyl thuys genaempt Bulcke Steyn metten landen, boomgaert, met zynnen onderleenen ende gerechticheyt daertoe behoorende, met twee Brootcampen bouwlants, daerby ende omme gelegen en van allen ouden tyden by den oudtsten van den huysen beseten geweest, gelegen in den landen van Gelre in den ampt ende kerspelle van Deyl, te houden van ons, onsen erven en nacomelingen, graven en gravinnen van Egmondth, den voornoemden joncheer Willem van Tuyl, zynnen erven ende nacomelingen, tot eenen onversterfflyk erfleem, te verheergewaden als 't verschijnt met eenen paer witte hantschoenen ofte drye stuyvers Brabants daer vooren ende voorts opten hoffrechten tot eene cleyn leen staende, die belopen vijff ponden dertien, den stuyvers van XL grooten Vlaems tpont, ende dit boven trecht van den leenmannen, alles volgens tconsent by haeren G. daertoe gedragen by zeeckere apostille gestelt opt leste article van zeeckere remonstrancie, by den voornoemde rentmeester ende stadthouder dies aangaende an haeren G. voornt. overgelevert in date den thienden Novembris anno vijftien hondert drye ende tnegentich. Ende alsoo den zelven joncheer Van Tuyl mede versocht hadde omme van desen leengoederen te mogen disponeeren ende lijfftochten, ende bevinden zijn versoecke redelycken te zijn, soo ist dat wy den voornoemden joncheer Willem van Tuyl octroyeeren, gunnen, oorloff

ende consent geven van desen voornoemden leengoederen te mogen disponeeren, ordonneeren, lijfftochten, tsy by forme van testamenten, uiterste wille ofte codicille voor notaris en getuygen, mannen van leen, gerechten ofte wetten, daeronder den voorschreven leengoederen gelegen zijn ofte andersints, gelijk hem dat goet duncken sal, welcke testamente, lijfftochte, maeckinge, dispositie ofte codicille, die by den voornoemden joncheer Van Tuyll daarvan gemaect soude mogen werden, wy confirmeeren ende vestigen, confirmeeren ende vestigen by desen, willende dat denzelven zullen werden onderhouden in allen heuren poincten ende artyculen, behoudelycken dat dengene die by den voornoemden joncheer Van Tuyll denzelven goederen by testamenten soudén mogen werden gemaect ofte in lijfftochte ende andersints gegeven, tsy man ofte vrouwe, jonck ofte out, gehouden sullen weesen binnen ses weecken naer 't overlyden van den testateur ofte dat derzelven goederen by henluyden angepast en geadieert zullen zijn, te comen ende te doen hulde, eedt ende manschappe an handen van onsen stadthouder van onsen leenen voornoemt en betaelen den gerechte daertoe staende ende behoorende. Ende heeft den voornoemden joncheer Willem van Tuyll hulde, eedt ende manschappe gedaen den graefflijcheyt van Egmont in handen van leenmannen hier naer genomineert die by onzen Stadthouder voornoemt (overmits zijne absentie) geauthoriseert werden omme sulcx uut zinnen name te doen, daertoe copie van den behoorlycke eedt ande leenmannen voorschreven by den voornoemden Stadthouder overgesonden is geweest. Ende waeren de mannen van leen den E. Heere heere Vincent van Lochorst ende joncheer Servaes van Renoy, beyde leenmannen der graefflijcheyt van Egmont, woonende tot Utrecht. Des t'oirconde tzegeel, twelck in zaecten onser leenen gebruyckt wort, hier an doen hangen opten XIX. Novembris anno 1593.

BIJLAGE B.

Joncker Johan van Oostrum, superintendent van de grave van Egmond, heeft met consent tot betalinge van sijn gagies vercoft aen de graeff van Hohenlo de leenrechten ende vasallagie van de leenen, die buytten de limieten van Hollant gelegen zijn, voor de somma van dryehondert car. gls., gelijk d'voornoemden Oostrum in sijn request, aen de Heeren Staten vertoont, te kennen geeft; tzelve request geregistreert op folio LI recto.

Wy Cornelis van Rietwijck, bailliu ende stadthouder van de leenen, gehouden van de graefflijcheyt van Egmont ende mannen van leen hier nae genomineert, doen te weten dat voor ons gecompareert is joncker Johan van Oostrum, superintendent van de Extie de grave van Egmond ons verthoont hebbende copie authentique van de procuratie als hier naer van woorde tot woorde in dese brieve wert geinsereert:

Wy Lamoraël, grave van Egmond, prince van Gavere ende Steenhuysen etc., doen te weten, dat wy volcomen last ende procuratie gegeven hebben, gelijk wy geven by desen, aen joncker Johan van Oostrum, superintendent van onse affairen, omme mette leenmannen, die eenige landen, huysen, houdende zijn te leen int hartichdom van Geldere,

sticht van Uuytrecht, graeffschap van Culenburch, heerlijkheyt van Vianen ende Hagesteyn, te spreeken ende te handelen tot afflossinge ende redemptie van de servytuyten opte zelve staende omme dezelve te reduceeren tot vry eygen ende allodiale goederen, mits doende daer-voor redelycke herkennenisse van alle alsulcke gereede penninge, als die nature van yder leen, naer recht ende billikheyt sal vereyschen, ende naedat zyluyden daerinne metten anderen sullen connen verdragen ofte byaldien onse voorschreven superintendent met de voorschreven leenmannen ten naesten oorbaer niet en conde verdragen ofte accordeeren, soo sijn wy wel te vreden ende mogen oock seer wel lyden, dat hy de voorschreven leenen ofte vassallages waer gelegen int geheel ofte deel absolutelyk vercoopt aen onse beminde Neve den Heer grave van Hohenloo, ofte aen eenige andere Heeren, Jonckeren ofte luyden met eeren, ofte dat hy dezelve nae de waerde van dien aen hem zelve behout ende voorts aen zynne naecomelingen als zyn vry eygen goet, ende opt vertrouwen dat wy hebben dat daerinne tot onsen meeste dienste ende hoochste pryse oprechtelyck gehandelt sal worden, beloven wy voor goet ende aengenaem te houden alle tgunt by den voorschreven onsen superintendent daerinne gehandelt sal zyn, van alle welcke penninge hiervan comende myne superintendent voorschreven in handen hebbende ofte mettertijt vercrygende, hem ten vollen sullen bewerden ende dat op goede rekeninge ende in minderinge van meerder somme, hem van ons competerende uuyt saecke van zyne gagies ende tractement aen ons deuchdelijck ende getrouwelijck verdient. Gegeven aldus onder onse handt ende zegel den negenden Julii anno sestienhondert ende vier, stilo novo. Ende was onderteyckent Lamorael d'Egmond, ende bezegelt met een opgedrukt zegel in rode wasse, gecollationneert jegens zynne principaele, onderteyckent ende besegelt als boven, ende is desen daarmede accordeerende bevonden huyden den tweeden Januarii sestienhondert vijff by my. Onder stont: Gool.

Oock ons stadthouder ende leenmannen verthoont zeeckere copie autentique uuyt acte van de handelinghe ende conditie by den voornoemden joncker Johan van Ostrum gemaect uuyt crachte de voorschreven procuratie metten hooch ende welgeboornen heere Philips, grave van Hohenloë, vryheere tot Langenberch, luytenant generael, volgende 't inhouden van de brieve hierna van woorde te woorden geïnsereert:

Alsoo joncker Johan van Ostrum, superintendent van den hooch ende welgeboornen heere Lamorael, grave van Egmond, prince van Gavere en Steenhuysen, ende onder de handt ende zegel van Zyne Extie verkregen heeft procuratie in rem suam, gedateert den negenden Julii sestienhondert vier, omme te mogen vercoopen ende verhandelen alsulcke leenen ende leenrechten als Zyne Extie zyn competerende int hartochdom van Gelder, sticht van Utrecht, graeffschap van Cuylenburch ende heerlijkheyt van Vianen ende Hagesteyn, ende dat de penningen daer van comende by hem Ostrum ontfangen ende genoten soude werden op goede rekeninge ende in minderinge van meerder somme, hem van Zijn Extie competerende uuyt saecke van zyn verdiende gagien ende tractementen, ende dat dienvolgende de voorsz. joncker Johan van Ostrum oock den hooch ende welgeboornen heere Philips, grave van

Hohenlo, vryheer tot Langenburch, luytenant generael, etc., tot meermael aangeboden ende versocht heeft te vercoopen 't recht van leen ende vasallagie van alsulcken parthyen van landen en goederen, die tot noch toe te leen gehouden sijn geweest van de Huyse van Egmond, als uuytgedrukt ende gespecificeert sijn in de cedulle ofte memorien, geschreven ende geteyckent by den voorschreven joncker Johan van Ostrum ende onder tcachet van Zijn E. neffens de voorschreven procuratie aen desen gehecht — Soo ist, dat de voorschreven jonckheer Johan van Ostrum an den hooch ende wel gedachten heere grave van Hohenloe vercocht heeft alle die voorschreven parthyen van leenen ende leenrechten, die in de voorschreven cedulle ofte memorie uuytgedrukt ende gespecificeert sijn, omme d'zelve voortaan te leene gehouden, verheven ende verheerguwaert te worden van alsulcken huys ofte heerlijkheyt, als Zijne G. goetduncken ende gelieven sal, ofte dat anders Zijne G. daer mede sal mogen doen ende handelen sulcx ende in aller manieren als Zijne G. mach doen ende handelen met alle andere leenen ende leenrechten, Zijne G. toebehoorende, tot welcken eynde de voorschreven jonckheer Johan van Ostrum belooft heeft ende belooft mits desen de voorschreven partyen van leenen ende leenrechten ten behoeve van Zijne G. over te dragen ende te transporteeren voor stadhouder ende leenmannen van de hoochgedachten Huyse van Egmont ende elders daer't van node weesen sal, ende daer van te leveren brieven van opdracht ende transport in behoorlycke forme. Ende bekende de voorsz. joncker Johan van Ostrum van de voorschreven coop ten volle vernuecht ende betaelt te weesen, den lesten penning metten eersten, zonder aen den voorschreven leenen ofte leenrechten eenich vorder recht ofte actie te behouden dan alleen, dat hy sal mogen ontfangen ende genieten alle heergewaarden, die verscheenen ende vervallen sullen mogen weesen voor date van den eersten Januarii XVIe vijff. Ten oirconden van alle 'twelcke de voorschreven jonckheer Johan van Ostrum synen name hier onder geschreven ende sijn cachet hier op gedrukt heeft, den eersten Januarii anno sestienhondert vijff. Ende was onderteyckent: Johan van Ostrum ende besegelt met een opgedrukt zegel van roode wasse, overdruckt met een wit viercant pampierken. Beneden stont: Naer gedaen collatie jegens zijne principale onderteyckent ende besegelt als boven is desen daer mede accorderende bevonden den tweeden Januarii sestienhondert vijff by my: (was onderteyckent) Gool.

Ons Stadhouder ende Leenmannen mede verthoont copie autentijck acte van den 1) grave d'Egmond, volgende 'tinhouden hierna mede van woorde tot woorde geinsereert: Wy ondergeschreven als crediteuren ende doende d'affairen van d'andere crediteuren van de heere Lamoraël, grave van Egmond, prince van Gavre ende Steenhuysen, ende in de vierde lijst genomineert, verclaeren hiermede soo veel als in ons is, onsen principaelen aengaet, ten versoecke vande voorschreven heere Prinse nopende sodanige arrest als wy in der qualiteyt als boven uuyt crachte van mandament van arrest van den Hove van Hollant ende vermogens de resolutie van de E. Mog. Heeren Staten van Hollant ende Westvries-

1) Hier sijn uitgevallen de woorden: „crediteuren van den”.

lant hebben gedaen, ende onder andere opte leenen die by diverse parsoone aen de voorschreven Graefflijcheyt te leene gehouden werden, dat 't zelve arrest niet verder is geschiet dan opten leenen gelegen onder 't resort ende gebiet van den voorschreven Hove van Hollant. Ende dat wy oversulcx niet en verstaen dat zoodanige leenen als by diverse parsoonen buyten 't resort van de voorschreve Hove zijn gelegen ende aen de voorschreven Graefflijcheyt te leen gehouden worden, niet en zijn gecomprenhendeert int zelve arrest. Des t'oirconde onsen singnature desen negen en twintichsten December sestienhondert twee. Ende was onder teyckent: Gonsalo Gybels, Adriaen van der Burch, F. van der Elburch. Beneden stont: Naer voorgaende collatie jegens zinne principaele onder teyckent als boven is desen daer mede accordeerende bevonden, den achtenden Februarii anno sestienhondert vijff. By mijn: (onder stont) Gool.

Mitsgaders mede geopent zeeckere missive adresserende aen mijn voornoemde stadthouder van den E. Mogende Heeren Staten van Holland, off haere Gecommitteerde, volgende 't inhouden hier nae van woorde te woorden geinsereert: Eersame discrete goede vrint, Wy hebben op vertooch van joncker Johan van Oostrum, superintendent van alle de processen ende affairen van heer Lamoraël d'Egmont, prince van Gavere etc., goetgevonden U. L. aen te schryven, dat wy mogen lyden hem by U. L. verly gedaen worden, behoudende ons ende eenen ygelycken sijn gerechticheyt, van de parthyen van leenen gelegen buyten den landen van Holland, die de crediteuren ende heure saecken doende consenteeren, hem verleeden te mogen worden als buyten den arresten by de Hove van Holland opte goederen heure jurisdictie subject sijnde gedaen ende hemdaer van brieven verleent te mogen worden, naer behooren. Hier mede, eersame, discrete goede vrint. Godt zy met U. Geschreven in den Hage den achtenden Februarii Sestienhondert vijff. Onder stont: Ter ordonnantie van de Gecommitteerde Raden van de Staten. Was onder teyckent: A. Duyck. 'tSuperscriptie was: Eersame, discrete goede vrint Cornelis van Rietwijck, Balliu ende stadthouder van de leenen van de Huyse van Egmond. Naer inhoud ende vermogens den voorschreven procuratie, contract ende inhoudt der missive van de E. Mogende Heeren de Gecommitteerde Raden van de Staten van Holland hier vooren als int lange geinsereert, soo heeft den voornoemden joncker Johan van Oostrum voor ons stadthouder voornoemt ende mannen van leen, wel en wettelycken, voor hem zynen erven ende nacomelinge (behoudelijck den voornoemden Heeren ende eenen ygelycken sijn gerechticheyt), dese naebeschreven partyen van leenen ende leenrechten opgedragen, gecedeert ende getransporteert, gelijk hy doet by desen, aen ende ten behoeve van den hooch ende welgebooren heer Philips, grave van Hohenloë, vryheer tot Langenberch, luytenant generael, etc., omme denzelven voortaan te leen gehouden, verheeven ende verheerwaert te mogen werden van alsulcken huysen ofte heerlijkheyt als Zinne G. goetduncken ofte anders gelieven zal, welcke leenen hier naer geinsereert worden:

Numero 1. Als in den eersten alsulcke huyse ofte Ridderhofstadt genaemt Bulckesteyn, mette landen, boomgaert, met sijn onderleenen, gerechticheyden daertoe behoorende, met twee broetcampen Boulant daerby

ende daeromme gelegen ende van alle oude tyden by den outste van de huysse bezeeten is geweest, gelegen in de lande van Gelre in de kerspel van Dijl. Noch lest verheeven by joncheer Willem van Tuyll den negenden November vijftienhondert drye ende tnegentich, weesende een onversterfflijck erfleen, te verheerguwaerden met een paer witte hantschoenen.

2. Noch een perceel lants van acht morgen, gelegen in de polder van Lange Bolgery in de karspel van Zydervelt in de lande van Cuylenburch, als lest versocht by Jan Botter van Snellenburch, eertijts burgemeester t' Uytrecht, den tweeden Martii vijftienhondert ses ende tsestich, mede weesende een onversterfflijck leen, te verheerguwaerden met 20 tornoische grooten.

3. Noch een hofstadt tot Rysesteyn in den landen van Haeghesteyn met een huys, berch, schuyer, getimmert, bepotinge, mette geheele boomgaert ende werff groot XIII morgen ende een halff, weesende gesplitst leen, leggende tot Hagesteyn op den Nes op de Gespe, lest verheeven by joncker Servaes van Renoy tot Utrecht by maeckinge van joncker Henrick van Rumst den thienden Augusti vijftienhondert een ende tnegentich, weesende dit leen, tot een Sutphenssen leenrechte, te verheerguwaerden met een pont goet gelts.

4. Noch thien morgen lants mede gelegen tot Hagesteyn ende van de voorschreven hofstadt gesplitst, mede oock lest verheven by joncker Van Renoy voorsz. uuyt crachte als boven den thienden Augusti vijftienhondert een ende tnegentich, te verheerguwaerden ut supra, etc.

5. Noch vijftich gulden staende uuyt de voornoemde hofstede van Rysesteyn, lest verheven by jonffrouwe Machtelt van Diest, huysvrouwe van de heer Van der Horst tot Utrecht, die zelfs in parsoon den eedt gedaen heeft den lesten Novembris vijftienhondert vijff ende tachtentich, mede te verheerguwaerden met een pont goet gelts ut supra.

6. Dese twee voorgaende lant percheelen van joncker Renoy zijn naderhant noch wyders beswaert met omtrent VIIc LX hoeffsoms, als met een rente van twee en veertich gulden vijftien stuyvers tsiaers, weesende den penning XVI off daer omtrent, by za. joncker Hubrecht van Buchel, canonick t'Uytrecht, genaemt den Rycken Buchel, gelegateert, welke hoofdsomme ende renten hy den Arme als te weeten het mannehuys by Ste Geerte kerck aldaer by testament gemaect heeft, staende nochtans dit heerguwaert questieus en noch onbetaelt, jae genochsaem duer versuym vervallen aen den Heere, van alle welke twee perseele ende oock van dese twee uuytgaende renten bewint hebben d'advocate Haeften en Van Dette, gewagers, binnen der Stadt Utrecht voorschreven.

7. Noch drye morgen lants gelegen in de Biesen in de landen van Hagesteyn ende lest versocht by Jan Jacobsz. van Eenswijck den twaelfden van Maii vijftienhondert vier ende tsestich, jegenwoordich joncker Baltaser van der Vecht, burgemeester ende dijkgraeff van Vyanen, die hult, eedt ende manschap daer van gedaen heeft, ende es te verheerguwaerden met een pont goet gelts.

8. Noch twee morgen lants gelegen in de lande van Hagesteyn in de Enghe aen de Breetstege, lest versocht by Anthonis Jan Berckmans tot Hagesteyn by opdracht van heer Gerrit van Sweeten den achtienden Septembris vijftienhondert twee ende tseventich, ende worden gebruyckt

by Dirck Pouwelsz, schout in Thienhove, maer sijn corts vercoft aen Dirck Pouwelssz. voorschreven, ergo is hier een heerguwaert aen den heer vervallen, te verheerguwaerden ad idem.

9. Noch drye morgen lants ende vijftien roeden gelegen in den voorschreven heerlijkheyt van Hagesteyn opten Hoge Waert, is lest verheven by Jan van Ravenschot, wonende op de kuste van Brabant in de Legestreeck, gecomen van joffrou Elisabeth van Santwijck den seven en twintichsten Augusti vijftienhondert drye ende tnegentich, ende sijn al over de seven jaeren vercoft als een weduwe tot Hagesteyn met naeme Hillichgen Houven, die dochter van Joost Harmensz. tot Helsdingen, welcke Hillichgen met haer tweede soon corts aen den pest gestorven, ende op haeren outste zoon gecomen, te verheerguwaerden met XX tornooische grooten.

10. Item noch vierdalf morgen lants gelegen op de Hogeweert in de heerlijkheyt van Hagesteyn, ende noch lest verheven by joncker Gerrit Oudart van Rycxstel, mede gecomen van de voorschreven jonffrouwe den seven ende twintichsten Augusti vijftienhondert drye ende tnegentich; dit parceel heeft Dirck Pouwelsz. cum socio met naemen Symen Claes op den Hagendijck tot Vianen gecoft ende es verheerguwaert ende is te boeck gestelt op de naem van Dirck Pouwelsz., schout van Thienhoven voorsz., te verheerguwaerden ut supra.

11. Item noch acht mergen lants in de voorschreven heerlijkheyt van Hagesteyn, boven naest gelant de papelycke proeven van Hagesteyn ende Everdingen, laest verlijt joncker Adriaen van der Merwen den seven en twintichsten Augustus vijftienhondert drye ende tnegentich, te verheerguwaerden ten Boycopse rechte.

12. Item noch den Uuyterweer van acht morgen lants gecomen van den voorn. jonffrouwe Van Santwijck, gelegen in de heerlijkheyt van Vianen, lest versocht by joncker Daniel van der Merwe den seven ende twintichsten Augusti vijftienhondert drye ende tnegentich, te verheerguwaerden met twee ponden goet gelts; dit leen is gesplitst ende sijnde tants ter tijt eygenaars Pous Aertsz. van Achthoven ende Aert Aertsz., woonende tot Achthoven, waerdeur dit twee leenen geworden sijn; te verheerguwaerden ad idem, ergo so staen by desen splitsinge van nu voortaan twee heerguwaerden te verwachten van gelycke begrotinge.

13. Item noch vier mergen ende twee hont lants gelegen op Leyen Bolgerie in de landen van Vianen voorschreven in een halve hoeve lants, daerna t Mannenhuys van Vianen by testament van Harmen Anthonisz. s.g. gerecht met twee campen lants voor aen den dijck ende die cade, met die wateringe daer achteraan naestaen gelegen sijn, lest versocht by Ariaen van Camont, woonachtich tot Vianen, den sestienden Februarii vijftienhondert vier ende tachtentich, te verheerguwaerden met een loot fijn silver. — Van welcke voorsz. cessie, opdracht ende transpoorte den voornoemden joncker Johan van Oostrum hem bekend mits desen volgende den contractbrieve voorsz. van Zyne G. al voldaan ende wel betaelt te weesen den lesten penninck metten eersten, sonder aenden voorsz. leenen ofte leenrechten eenich verder recht ofte actie te behouden. Voor alle twelcken voorschreven staet soo heeft den voornoemden joncker Johan van Oostrum verbonden sijn parsoon ende goederen generalycken

ende specialycken, present ende toecommente, geen uytgesondert, subjecterende denselven onder 'tverbant ende bedwanck van alle rechten en rechteren ende executie, tot optie ende cuer van Zijne G., ofte dien rechtelycke actie daeraen sal mogen vercrygen. Hier waren by, aen ende over d'eersame Loeff van Harlaer, schout tot Egmond, ende Jacop Cornelisz., leenmannen in Hollant. In oirconde soo heb ick Cornelis van Rietwijck, stadthouder voornoemt, ter requisitie van de comparant beneden onsen zegel aen de principale brieffe doen hangen opten eersten Martii anno sestienhondert vijff.

Copie.

Aen de Edele Mogende Heeren Staten ofte aen Hunne E. Gecommitteerde Raden. Verthoont met alle reverentie U. E. onderdanige dinaer Johan van Ostrum, als superintendent van alle de processen ende andere affairen van de Heere Grave van Egmont, Prince van Gavre, etc., hoe dat hem supplt. op betalinge van meerder somme synes trouwen dienst by hant ende zegel van de zelve heere Grave gegeven zijn zeeckere leenkens off vassallages uuyt de limiten van Hollant gelegen, waerover de Commissarissen van crediteuren (om sulcx te mogen doen) absolutelijck (hoewel nochtans onnodich) hebben geconsenteert, alles vermogens d'acte autentijck hier annex. Ende alsoo by dezelve cessie ofte gifte de supplt. voorschreven sijne vrye wille ende oock eendeels last heeft gehad de voorschreven leentgens te presenteren, ende oock (mediantibus illis) over te setten aen Zijne G. mijn Heere den Grave van Hohenloe ofte aen ymant anders om sijn geliefte daarmede te doen, Soo ist over sulcx (door tusschensprecken van eenige gequalificeerde persoonen) den supplt. met den voornoemden Heere Grave van Hohenloe schriftelijck geaccordeert, gelijk 'tselve mede by autentycke schrifture hier is blykende, waerover den suppliant oock van Zijne voorschreven G. in presentie van de Heere Drossaert van Bueren ende monsieur Dimmer, beyde raet van Sijne Genade, ontfangen heeft gehad de somme van dryenhondert gulden aen gout, verwachtende noch daerenboven een seer goede vereeringe ten behoeve van des voorschreven suppliants huysvrouwe. Maer alsoo dezelve vereeringe niet en can gevolgen, of daer sijn eerst ende voor al, by stadhouder ende leenmannen der graefflijcheit van Egmont behoorlycke opdracht geschiet, soo heeft derhalven den suppliant voorschreven in dese winterse tyden hem tot dryemael toe, niet sonder groote costen ende moeyten, soo tot Alcmaer als tot Egmont aen de parsoon van Cornelis van Rietwijck als stadthouder van de voorschreven leenen gepresenteert, om hiervan ten behoeve als vooren opdracht te mogen hebben. Soo heeft telcken reyse den voorschreven stadthouder soo wel als sijn broeder, den griffier van de leenen, hen hierinne beswaert gevonden, seggende dat sy respective can U.E.M. haer commissie ontfangen hadde, etc., niettegenstaende veel goede mondelinge rapporten by den suppliant uuyt den Hage mede gebrocht en heeft, al even wel den voorschreven stadthouder nergens toe wille verstaen, ten waer by Uwer Edele hier wyders waere inne versien, — soo bidt ende versoect hy suppliant voornoemt aen U.E.M. wel ootmoedelijck op de marginael van desen te willen verleenen een gracieuse apostille, den

voorsz. stadthouder daerby expresselijck belastende, dat de voorschreven opdracht ende overboeckinge van dien datelijck mach geschieden, waermede syne voorsz. G. van Hohenlo met alle eeren satisfactio mach vernemen, alsoo alle de voorsz. leentgens uuyt alle swaericheyt sijnde, toch uuyt Hollant leggen en niemant daer op te spreeken heeft, ofte eenichsins hierby beswaert can weesen, opdat den voorschreven suppl. weesende een oudt, weeckelijck, gedaecht man van tsestich jaeren, die sijn leven ende zijne moeyelijcke dienst begint te verdrieten, van dit costelijck keffen, drafen, loopen ende reysen eens ontslagen mach weesen, alsoo sijne sobere staet ende oock veel gepasseerde miserie U E. M. wel bewust zijn. Dit doende etc. Ende was onderteyckent: Johan van Oestrum. Lager stont: Nae collatie gedaen jegens de principale requeste is dese copie daer jegens bevonden te accordeeren.

NASCHRIFT.

Tot mijn groote verwondering ontdekte ik in een zeer verscholen hoekje van de Hollandsche (Egmondsche) leenregisters nog de bijgaande acte, waarbij Willem van Egmond aan zijn vasal Willem Willemsz. van Tuyll jr. wegens Bulckesteyn uitstel van verlei verleent tot diens meerderjarigheid.

Het merkwaardige van deze acte is nu, dat het mijn onderstelling bevestigt, dat de eerste Tuyll (Willem Willemsz.) van Bulckesteyn met een (bastaard-) dochter uit den Huize van Egmond gehuwd is geweest! Bovendien blijkt er uit dat deze Willem senior niet in 1420 maar eerst in 1449 overleed!

1449 December 22.

Hier set miin Heer [Willem] Willemsz. van Tuyll uut
ziin lene tot syne mondige jaere toe.

Wy Willem, jongher tot Egmont, broeder tot Gelre ende heer tsants van Mechelen, bekenne mits desen onsse opene placcaetsbrieve, dat wy, omme zonderlinge gonste ende beden wille, alsulcke huysinge, hoffstadt ende boomgaert, als Willem van Tuyll zalige gedachten van ons te leene holdende was, gelegen tot Deyl, Willem van Tuyll, zyne outste zoon, onversuymt tegen onssen erven zyne leen voorsz. van ons ende onssen erven te ontfangen, uutgeseyt ende verlengd hebbende tot zyne mondige jaere toe, ende in denzelve jaere ziin leen van onsse of onsse erve te ontfangen tot behoorycken leenrechten. Beheltelick Henrica van Egmond, Willem Willemsz. zalige huysvrouw, onse geminder nichte, hare tochtenrecht, ende beheltelyck onsse ende eene ygelycken voor als ziins goeden rechten. Gegeven tot Mechelen(?) ende onse secreten [segel] hier binnen op spatium gedruet. In den jaere ons Heeren viertien hondert XLIX des naeste Manen [dach] na St. Thomasdach.

Alg. Rijksarchief. Leenkamer no. 264 (A), fol. 2verso.